

Dani Vilaró | paper de vidre

Dani Vilaró

DaniVilaro

Dani Vilaró (Barcelona, 1972) és periodista, viu a Sant Cugat del Vallès i treballa de director de comunicació d'una organització internacional de drets humans. També és professor col·laborador dels estudis de Comunicació de la UOC i de l'Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès. Ha estat finalista del XX Premi Tinet de Narrativa Curta per a Internet 2017 amb el conte «El salt» (dins: *Obsessió i altres contes*, Cossetània, 2017). Amb el seu primer llibre, el recull de contes *Si em toques, cauré* (Viena Edicions, 2017), va guanyar el 26è Premi Literari Ciutat de Badalona de Narrativa – 30^è Premi Literari Països Catalans.

Trens que passen

«Tots faríem bé de tornar a començar, preferiblement pel parvulari.»

Kurt Vonnegut, *Bressol de gat*

El Tomàs el va avisar que llogaven gent al metro. Anima't, li va dir, que treballarem junts, i a ell li va semblar una idea excel·lent: estava sense feina, necessitava els calers i el Tomàs era un bon amic de bar amb qui sempre s'ho passava bé. Va ser així com el Pablo va començar a treballar al metro.

Els primers temps li agradava: es passejava per l'andana fent dringar un manyoc de claus per anunciar que passava per allà; movia un escuradents d'una banda a l'altra de la boca i xiulava i llançava floretes a les noies, sobretot a les més joves que vestien curt. Si en clissava alguna, s'obria una mica el coll de la camisa, se la descordava fins al tercer botó, caminava inflat com un paó i disposava la cadena d'or just al naixement del pit, enxarxada als pèls, perquè les noies l'admiressin.

Després ja ho va portar molt pitjor. Entrar a treballar a les nou i esperar a la mitjanit —quan el metro tancava portes— perquè es desfermés el pic de la feina, era una mala jugada. Els combois dormien a cotxeres després de cosir la ciutat pels fonaments i llavors començava una revisió arravatada d'estacions i túnels sota els crits i les mirades severes dels supervisors. Li agradava la nit, sí, però per cremar-la, engolir cervesa rere cervesa i enredar-se amb noies, no per fondre's sota terra com les rates i repassar quilòmetres i quilòmetres de cable.

La primera nit que va estar a punt de morir la recordava amb nitidesa. Passejava per l'andana com sempre quan va veure una noia que s'atansava a la boca del túnel. Ella mirava cap endins i després cap on era ell, que la fitava estranyat. Feia passes endavant, estretes, com temptejant el terreny, i després les desfeia amb un saltiró com volent esborrar-les. Quan la noia es va deixar caure a la via el Pablo ja era a tocar, potser a dos o tres metres. Va disparar un ei! impotent i va projectar endavant

un braç amb l'esperança, poc fonamentada, de pescar la noia al vol i tornar-la al refugi de l'andana.

La noia va caure a la via fent croc! coincidint amb el brogit d'un tren que devorava metres pel túnel, a pocs segons d'emergir i triturar aquella que s'havia llançat als seus peus vés a saber per què. No s'ho va pensar gaire i amb un bot felí, àgil, el Pablo va saltar a la via. Va clavar bé els dos peus i va distingir la noia aclofada enmig dels rails: semblava morta, però només era que estava quieta esperant la fatalitat. En un segon, el Pablo va guaitar el túnel: hi creixia el raig de llum del comboi a punt d'irrompre i no va perdre el temps. D'una revolada va encaçar la noia, la va soltar a l'andana com va poder i, conscient que no tenia temps de fugir, es va entaforar en l'espai, minúscul, entre vies i andana confiant que, encara que fos per un mil·límetre, la màquina no l'aconseguiria i podria salvar la vida.

Així va ser. Arraulit, fos amb el mur, el tren va atacar-lo i mossegar-lo, poc però prou per sentir esgarrinxades al pantaló, als braços, a les cames. Amb el tren aturat a l'estació, va ser conscient que era viu quan va adonar-se dels esgarips de la gent. S'atansaven cap on era amb les mans al cap. Està bé, jove?, cridava desafortat un avi. Treguin-me d'aquí!, va aconseguir articular amb un fil de veu. Mitja hora més tard, el van hissar i va comprovar alleugerit que només tenia un parell de rascades. Va topar uns segons, pocs, amb els ulls de la noia que, estesa al terra, mirava d'explicar-se a l'equip d'emergència. Eren uns ulls profunds, els d'ella, però que semblaven buits. Allò va resultar ser la por.

Des d'aquell dia, cada cop que es va submergir als túnels, encara que fos sense trens, el Pablo no va poder evitar reviure el pànic d'aquell raig de llum que s'atansava i l'anava a envestir. El túnel se l'empassava, era com si el devorés, i sempre va témer no tornar a sortir-ne.

Els anys, com els combois, van passar de pressa i el Pablo va seguir feinejant als túnels. El matí que feia trenta-dos anys que treballava al metro es va reunir amb el cap de personal, un jove clenxinat amb ulleres sense muntura i el coll segrestat per una corbata verda i ampla. Feia tuf de colònia i es bellugava i parlava com un robot. Potser ho era, un androide d'aquells gairebé reals, pensava el Pablo: havia escoltat a la ràdio que al Japó ja n'hi havia i que eren capaços de fer mil coses.

—Pablo, vostè es jubila aquest any, oi?

—Al juliol. Que ja em toca.

—Miri, hem pensat que aquests últims mesos ja no treballarà revisant túnels; que això és molt dur a la seva edat. El mourem, entesos?

—Moure'm? Què vol dir?

—Que el traslladem a una altra banda. Va bé?

Va acceptar sense remugar —ja li anava bé i començava a patir una salut de vidre— i va canviar túnels per andanes i els cables per un aparell d'aigua a pressió per netejar grafitis i *tags*: esborrar-los. Segur que seria més fàcil, allò, tot i que el Pablo no havia entès gaire la diferència entre els uns i els altres. Va ser el Tomàs qui l'hi va explicar:

t'agradarà o no, però el grafit és com un mural o un quadre, i el *tag*, n'és la firma, com la dels pintors, deia. El Pablo no es deixava convèncer. Per començar, totes les marques a les parets li semblaven traços sense sentit. Ni art urbà, com havien dit una vegada a la ràdio, ni firmes ni hòsties: gargots que embrutaven el metro i que ell havia de bandejar amb l'aigua a pressió.

Va aprendre de pressa els rudiments bàsics per maniobrar amb l'aparell i complir la seva missió. Amb una brotxa aplicava l'aigua amb dissolvents; deixava que actués alguns minuts perquè diluís la tinta i després —i aquesta era la part que més li agradava— ho esbandia tot amb un raig d'aigua. Es concentrava i s'imaginava projectant el doll a pressió al cara-robot del cap de personal per despentinat-lo i fer-li caure avall les ulleres. En un parell de minuts ja no quedava ni rastre del *tag*.

Una nit mandrejava per una estació del centre. Per no avorrir-se solia classificar les estacions en tres categories: les boniques, les normals i les merda. Aquella era de les merda; grisa i mal fotuda, humida, podia a resclosit i era impossible recordar-ne el nom. A l'extrem de l'andana, davant seu, va topar amb un *tag* que semblava poca cosa: curt, amb prou feines sis lletres, però de traç gruixut. Va mirar de desxifrar-lo, però no se'n va sortir.

Va preparar líquid i brotxa. Què deu portar algú a tacar les parets del metro amb les seves inicials o el que sigui? Una vegada va sentir a la ràdio que era com marcar territori, com els animals salvatges quan pixen, però no n'estava segur. A ell, la majoria de pintades li semblaven totes iguals. Va observar-ne les lletres. El traç estava lleugerament ratllat, potser feia mesos que esquitxava la paret. Hi va passar la mà pel damunt i es va quedar uns segons immòbil, fascinat. Què coi senti, cabrons?, va remugar.

Sense pensar-hi gaire va treure un retolador de la bossa. Mesos enrere havien enxampat uns grafiters a mitja feina i un dels vigilants li havia regalat el botí confiscat. Així pots estudiar-los i fer proves, no, Pablo? D'alguna cosa et servirà, li havia dit. Pots comptar, va fer ell. Alçant les celles i deixant entreveure la punta de la llengua, el Pablo va escriure el seu nom. Una vegada. Dues. Tres. Cada cop ho feia més de pressa, mirant de copiar el que ja hi havia. Torçava el cap i s'allunyava un metre per copsar millor el conjunt. Sí, el seu *tag* estava mal fet, però cada cop que el completava sentia un pessigolleig que li corria per l'estómac. Suava i va pensar que potser li pujaria la tensió.

Va sospirar i va provar-ho de nou. Va escriure la seva firma al costat de l'altra, buscant-ne la còpia: li va quedar millor. Va obrir els ulls i va respirar fondo. Quan va somriure, va decidir que amnistiaria aquell *tag* i també el seu *Pablo* irregular. En sentia una atracció inexplicable. Allà era el seu nom: si ell no l'esborrava potser es quedaria allà per sempre. Arrelar. Guanyar l'oblit i derrotar-lo... S'havia passat tota la vida veient passar trens, amb gent dins, i ell allà clavat. On anava tota aquella gentada? I ell, que ho havia sabut mai, on anava?

L'endemà, d'amagat de la resta de companys, va seguir practicant amb un atreviment acriaturat. Escriure a les parets del metro va resultar com quan era nano i pujava a l'arbre dels iaïos, a l'estiu, a Andalusia; un joc divertit, una petita malifeta que es podia permetre sense prendre gaire mal. Va mirar a banda i banda per assegurar-se

que ningú no el veia i va plantar el gargot. El seu gest era cada cop més vivaç i confiat. El pit se li va eixamplar. Se sentia capaç de tot. Deixar petjada, encara que fos efímera i sota terra, a les parets del metro i amb aquell traç infantil i estúpid, era just el que volia.

Setmanes després, el matí que el mirall li va tornar la seva imatge amb vint anys menys, un bleix de cabells negres que queia damunt del nas, la panxa desapareguda i una mirada greu de determini, aquell matí, no es va sorprendre gaire. Un altre potser s'hauria espantat, però el Pablo ho va viure com una conseqüència lògica d'aquella sensació de rejuveniment que havia experimentat des que tacava les andanes amb *tags*. Ara en tenia la prova visual, física, definitiva; més enllà de la sensació: era ell. Més jove. Però no es va esverar.

Va asseure's. El primer que va pensar era que potser havia viatjat en el temps. Ho va escoltar una vegada a la ràdio, que l'home algun dia ho faria possible, que només era una qüestió de física i segur que els japonesos trobarien, tard o d'hora, la manera. Una mirada llampec, primer al calendari de la cuina, i després al carrer, per la finestra, va portar-lo a descartar la idea. No havia viatjat enrere, vivia en el present i semblava que l'únic canvi l'havia experimentat ell.

Que la història tenia un part bona, positiva, era indubtable. D'acord, no podia desfer les accions del passat, rebobinar i tenir una segona oportunitat, però algunes coses sí que podien canviar a partir d'aquell moment. Havia superat i vençut la vellesa: tornava sorprenentment als anys de joventut. Però aquell caràcter de trenta anys enrere i que tants cops l'havia perjudicat, aquella rauxa, s'havia temperat. Havia après a callar gairebé com un acte de protesta, de rebel·lia: no suportava la gent que parlava i parlava i després no feia res. N'hi havia tants, d'aquests... Era estrany: se sentia jove però alhora gran, com si els anys viscuts haguessin deixat un pòsit que li serviria de molt. Què més podia demanar? Es va agafar el cap amb les mans i va riure nerviosament, encara incrèdul però serè. Es va palpar la roba, que ja no li anava bé perquè s'havia aprimat. Se l'hauria de canviar. Potser aquell seria el primer dels molts canvis que faria, impulsat per l'emoció de la novetat. Se li obria un món de possibilitats, un *carpe diem* que, per uns segons, li va fer rodar el cap. Viure, tocava. Així de fàcil.

Les setmanes que van seguir a la descoberta del rejuveniment, va sentir-se encara com un peix fora de la peixera, acostumant-se al nou cos. Però es va proposar (i va fer) un seguit de coses, per ordre: comprar roba i rejuvenir l'armari, sortir de nit i tornar a engolir cervesa a manta, conèixer gent nova i un munt de noies, embolicar-s'hi, pertànyer a una nova colla d'amics, plantar la feina sense explicacions i d'un dia per l'altre. I els *tags*? En va seguir fent gairebé cada nit amb les noves amistats. Eren tots patinadors i passaven l'estona fent *alleys* i gargotejant.

Els altres aviat el van considerar el savi del grup. O allò li deien. Se'ls mirava i reia i deixava anar una frase múrria o amb segones que primer feia emmudir el grup i després despertava somriures, quan no crits d'aprovació i entusiasme. Dius coses de vell, ets l'hòstia!, li deien. I ell pensava: si ho sabéssiu!

Va passar un any i el Pablo ja tenia l'aparença d'un jove adolescent. El seu cos era llargarut i desmanegat, però això no li preocupava perquè també era més ràpid i àgil,

sobretot quan tocava fugir dels vigilants, a l'andana, després de pintar per tot el metro amb el nou grup, que es feia dir Wild Boys.

La segona nit que va estar a punt de morir va començar amb crits i molta gresca. Tot eren corredisses per les andanes. Els agradava entrar en un vagó i riure ben fort i que la gent els mirés amb cara mig de fàstic mig de curiositat. Això, els que gosaven alçar la vista perquè la majoria giraven el cap a una altra banda per evitar contactar-hi. El que va empentar l'Anti Pink Bambi, una de les noies del grup, va ser el Demon, que anava mamat de feia hores. Va riure i va clavar una empenta a la noia que va projectar-la uns metres endavant. A un parell de segons de silenci i de sorpresa col·lectiva va seguir-los un esclat de riures i udols de la resta de la colla.

Ella, divertida per convertir-se en el centre d'atenció i explotant al màxim aquell protagonisme inèdit, va saludar a una banda i a l'altra com si visqués el final d'una obra de teatre i va saltar cap a les vies per fer la gràcia. Més riures i crits i algun uala! Agafant-se els uns i els altres es van atansar a la via i van veure que la noia s'havia fet mal en caure i es premia amb força el braç, amb una ganyota de dolor. Una de les cames es cargolava de manera impossible cap enrere i semblava que pengés d'un fil de putxineli.

Qui llavors el va empentar, a ell, no ho va saber mai. De cop, el Pablo es va trobar amorrat a la via i a mig metre de l'Anti Pink Bambi. Que venia el tren ho va percebre als tres o quatre segons de ser a la via. El soroll no li arribava per les orelles i sí pel cos, que vibrava i tremolava tot. Quan va mirar dins del túnel va veure les putes llums, idèntiques a les que recordava d'aquella primera vegada, anys enrere. La noia intentava arrossegat-se a l'andana i ell, paralitzat, es va posar dret acarant el tren. Sortiu, vinga, que ja arriba!, cridaven tots. Reaccionant, va fer un bot cap a l'andana —ell no s'havia fet res en la caiguda— i va estirar el braç per enxarpar la noia. Però era lluny i no hi va arribar. Que la noia moriria ho va entendre tres o quatre segons més tard, quan el tren va entrar a l'estació udolant, sense temps de frenar, i la colla i la resta de gent que era a l'andana bramaven. Va arronsar el braç enrere poc abans que el tren atropellés la noia. Li va veure els ulls abans del xoc mortal. Era una mirada de pena, potser de por, però sense pànic. Uns ulls que se li van clavar ben endins, com els d'aquella noia que havia salvat tants anys enrere. Profunditat. Buidor. Por. El mateix, però aquesta vegada sense final feliç.

Enmig del terror general i d'un tornado de xiscles, va clavar un parell de cops de colze per sortir d'allà. Per tornar al món, a la superfície. I respirar. I fugir. En un parell de minuts estava sol i va començar a córrer. Primer a poc a poc perquè no se sentia les cames. Després a tota velocitat i sense cap direcció concreta. Quan ja no podia més, esbufegant i tossint, revinclat, va aturar-se. Va contenir les llàgrimes i va baixar un altre cop al metro, tremolant, uns quinze minuts abans que tanqués. Un tren va irrompre a l'estació; hi va pujar, va creuar els genolls i es va tapar els ulls amb la gorra mentre sanglotava. Els pocs que hi viatjaven el miraven amb desconfiança i mala llet, la cara que tothom gasta ben entrada la nit.

Va baixar en una estació qualsevol. La va reconèixer. Era l'estació merda on havia trobat per primer cop el *tag*; on va començar tot. Va buscar-lo i encara era allà, intacte. No l'havia tocat ningú. Al seu costat, un dels primers *Pablo* que va dibuixar. Va passar-hi la mà pel damunt. Es va netejar els mocs amb la màniga i es va asseure a

esperar l'últim comboi.

Poc després va entrar a l'estació un treballador gran. S'arrossegava i remugava alguna cosa i el Pablo el va reconèixer. Li va semblar que el Tomàs el mirava com si pensés que un nano de la seva edat ja hauria de ser a casa dormint. El vell es va atansar a la paret i va palpar-hi les marques. Va grunyar i va començar a maniobrar amb el líquid i la brotxa per esborrar-les. N'hi havia cinc o sis, potser set. Quan va acabar d'esborrar el primer *tag*, el Pablo era un nen perplex. Amb el segon, que es va resistir a l'eliminació i que l'home va haver de ruixar amb una doble capa de dissolvent, ja s'havia convertit en una criatura. Mirava en silenci com operava el Tomàs i els seus peus es gronxaven a dos pams del terra, assegut al banc. En netejar el tercer va arribar l'últim tren amb un gran xiulet per avisar els ressagats, un grup que va devorar els graons de l'escala de dos en dos i cridant. El comboi va tancar portes i el túnel se'l va empassar. A l'andana, el Tomàs esborrava un quart gargot, i un cinquè i un sisè. Va trobar la gorra del Pablo, va mirar a una banda i l'altra i, amb un moviment ràpid i furtiu, se la va guardar a la bossa per al seu nét.

Avançament editorial gentilesa de [Viena Edicions](#)

